

Milan Macho ...

... pletení z loubků

Milan Macho se narodil 23. prosince 1983 v Suchdole nad Lužnicí. Po ukončení studia na střední škole se začal plně věnovat výrobě košíků z loubku, v čemž pokračuje doposud. Výrobní postupy, tvarosloví, jakož

i vypěstovaný cit pro detail a preciznost při práci, se naučil od svého dědečka Františka Veita, který patřil k posledním aktivně pracujícím místním výrobcům. Od dětství ho zasvěcoval do tajů výběru vhodných stromů – borovic rostoucích na písčité půdě jižních Čech, jejich kácení, štípání a uskladnění ve vodní lázni. Díky zevrubné přípravě dokázal Milan po jeho smrti, společně s babičkou Alenou Veitovou, převzít celou výrobu spočívající nejen v pletení několika tradičních tvarů košíků a nůsí, ale také v přípravě materiálu a jeho skladování.

Milan Macho zhotovuje z loubků celou řadu tvarově odlišných košů a nůsí. Společným znakem jim je jemné, téměř galantní zpracování, jímž se odlišují od jiných typů výrobků z loubků, jako jsou třeba opálky používané v hospo-

Výroba loubkových košů má v okolí Suchdola nad Lužnicí velice starou tradici, která se plně rozvinula v druhé polovině 19. století. V Rapšachu, Nové Vsi a také v Klikově pracovalo po celý rok několik stovek pletařů, pro něž byl prodej košíků hlavním zdrojem obživy. Sortiment nabízeného zboží byl široký, od rozměrných polokulatých opálek využívaných v hospodářství, přes hranaté bramborové koše, velké koše na prádlo, až po ošatky na kynutí těsta, rohožky a klekátka k mytí podlahy. S výrobky naloženými na vozíku nebo trakaři odcházeli někteří výrobci "na hamstr", jak se v okolí Rašpachu říkalo podomnímu prodeji, který místní provozovali do vzdálenosti 40 až 50 km. Pokles výroby se projevil především po skončení první a druhé světové války. V poslední čtvrtině 20. století již pracovalo z dřívě početné skupiny jihočeských pletařů pouze několik jednotlivců, jako byli Josef Adensam v Klikově, Jaroslav Hřava v Olšanech a bratři Adolf, Karel a František Veitové v Tušti

u Suchdola nad Lužnicí.

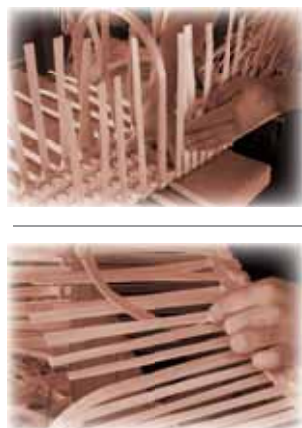
Výrobní technologie se v případě dílny Milana Macho dochovala v obdivuhodné celistvosti. Na počátku je příprava suroviny, která se získává z kmenů borovic rostoucíchv chudé, písčité půdě okolních lesů. Vyhledává si především nepříliš široké kmeny bez větví, s hladkou kůrou. U takových lze předpokládat, že mají tenká a hustá léta, z nichž lze štípat úzké a ohebné loubky.

Vybraný strom se pokácí a rozřeže na špalky. Doma se pak jednotlivé "kláty" rozštípují na poloviny, čtvrtiny a osminy, z nichž se odstraní jádro. Přípravená surovina se skladuje v plechových sudech s vodou. Loubky se štípují po jednotlivých létech, která se pomocí nože naříznou a plynulým tahem se oddělí "proutek". Z méně vhodného dřeva, jež má řídká léta nebo suky, se připravují silnější "šlajsky", z nichž se připravují "žebry", tvořící kostru košů. Loubky se dělají do zásoby a uchovávají se stočené do smyčky. Před použitím se vlhčí vodou, aby se při pletení nelámaly.

dárství. Základem koše je čtvercové nebo obdélné dno tvořené zkřížením silnějších osnovních loubků, které jsou vzájemně provázané tenčím oplétacím loubkem. Do dna se zaplétá obdélná ručka, procházející též bočními stěnami koše. Jejich osnova vzniká pravouhlým „zlomením“ osnovních loubků dna, které se po jednotlivých vrstvách proplétají tenkými oplétacími loubky. Oplétací loubky jsou vždy zdvojené, což zabraňuje jejich kroucení a prohýbání v původním směru letokruhů. Tvar těla koše je směrem vzhůru mírně kónický. Výslednou podobu však určuje tvar horního kraje, který se fixuje pomocí dřevěné šablony. K jeho zpevnění slouží několikavrstvé „žebry“, podobně jako ručka, opletené tenkým loubkem. Horní okraj může být ve shodě se dnem čtvercový nebo obdélný, vždy však s oválnými rohy. Velké koše jsou uprostřed navíc zúžené pro snazší přidržování na boku těla. Ve výrobním sortimentu dílny jsou též koše s kruhovým horním okrajem. Hotový koš se nechává blízko kamen vyschnout. Některé kusy jsou před expedicí obarveny tmavě hnědým mořidlem, ostatní zůstávají v přírodní barvě.

Svoji práci prezentuje Milan Macho v síti obchodů s výrobky tradičních řemesel. Vidět ho též můžeme na muzejních akcích představujících současné řemeslné tvůrce. Jeho výrobky byly též zařazeny do celostátní výstavy reprezentujících současnou podobu lidového řemesla a lidové umělecké výroby.

Milan Macho
Tušň 67
378 06 Suchdol nad Lužnicí
mob. 607 126 756